

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נא.

עין משפט נר מצוה

ספא א מיי פייג מהל
מכירה הל ב סמג
לחון קט טושיע ח"מ סר
רמ ספיי כג:
ע ב מיי ס פייג הל א
סמג ס טושיע ח"מ
ספיי א וטרי ג:
עא ג מיי ס הל ס סמג
טושיע ס ספיי
ד:
עב ד מיי ס פייג הל
ג ועיי ס טושיע ס ספיי
כא:
עג ה מיי פייג מהל
אשוח הל ט ופ"ו
ס הל ט י סמג עשין
מת טושיע ח"מ סר לז
ספיי ה וסר סט ספיי ו:

מוסף רש"י

על מנת שאין לך עלי
אונאה. על מנת שאין
לך עליו אונאה אמרו
לך חסד וזה רב אמר
יש עליו אונאה.
דמנה על של מוכר
הוא אל מוט (בחובות
טז). על מנת שאין
לך עליו שאר. מוט,
ועונה. משמש. הרי זו
מקודשת ותנאו בטל.
לחן אלס ממנה על
מה שכמוזכר והרי
קדושי המשע משע
והמלי כמאל דלמיה,
דמנשה בלא ממלי דמי
(רשב"ם בב"ב קכז). בדבר
שבממון. שאר וקטות
(בחובות נז) נעמן למחלה
הוא ועל קיים אלל עונה
למחלה דנפלא הוא לא
למחלה למחלה (קדושי)
ענת משמע מלווה
הוא ולמחלה דנפלא הוא
(רשב"ם בב"ב קכז). תנאו
קיים. קדושי קדושי ויש
לה עליו עונה אלל על שאר
וקטות (סו).

רבינו הנגאל

אמר רב תגר ספסר שנינו
נתיא כוותיה ר' יהודה
אומר תגר אין לו אונאה
מפני שהוא בקי. פי אמרי
ידע ומחל משום דאיתרמי
ליה וזינתא אחריתי ובעי
למיומב: מתני אחד
הלוקח ואחד המוכר יש
לחן אונאה. ת"ר וכי
תמכרו ממכר לעמיתך או
קנה מיד עמיתך. וכי
תמכרו ממכר אל תנוו אין
לי אלא המתנה לוקח
תנאה מוכר מנן חיל
או קנה ואיצטרך וכו'
ופשוטה היא. מי שהוטל
עליו ידו על העליונה כו'
איתמר על מנת שאין לך
עלי אונאה רב אמר יש
לו עליו אונאה ושמואל
אמר אין לו עליו אונאה.
לימא רב דאמר כו' מאיר
דסבר כל המתנה על מה
שכתוב בתורה תנאו בטל.
ושמואל דאמר כו' יהודה
דבדר שבממון תנאו
קיים. דרתיא האומר לאשה
הרי את מקודשת לי על
מנת שאין לך על שאר
על כן לא אמר ר'

והתנן בשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר. פירוט לפסוקי
מ"ר יהודה דלמך תגר אין לו אונאה כשמכר בזול לפי
שהוא בקי ואחולי אחיל ליה והאי דזבני הכי משום דאתרמי ליה
זכינתא אחריתי כדלמרי. בסמוך והשתא פריך דע"כ מיידי
זהדיוט מוכר ומחיל לל שייך
אלל כמוכר ואת ומחיל דמיידי
זהדיוט שמוכר זיוקר ונתאנה
לוקח דילמא מיידי זהדיוט שמכר
בזול ונתאנה דהשתא הוי דומילא דתגר
וי"ל דלונאה משמע בכל ענין
זין שהוא מאנה זין שהוא מתאנה:
הכא

כך אמר ליה הא שהאי לי יותר מכדי שאררה לתגר או לקרובי שדריה לקמיה
דרב נחמן א"ל לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר מאי טעמא
לוקח מקחו בידו כל היכא דאזיל מחוי ליה ואמרי ליה אי טעה אי לא טעה
מוכר דלא נקט מקחיה בידיה עד דמיתרמי ליה וזכינתא כוזביתיה וידע אי
טעה (ה) ואי לא טעה ההוא גברא דהוה נקט ורשכי לזבני קרי שיתא ושויה
חמשא ואי הווי יהבי ליה חמשא ופלגא הוה שקיל אתא ההוא גברא ואמר
אי יהיבנא ליה חמשא ופלגא הוויא מחילה אתן ליה שיתא ואתבעיה לדינא
אתא לקמיה דרבא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל
הבית אין לו עליו אונאה ההוא גברא דהוה נקט כיפי לזבני קרי שיתן ושויו
חמשין ואי הווי יהבי ליה חמשין וחמשא הוה שקיל אתא ההוא גברא ואמר
אי יהיבנא ליה חמשין וחמשא הוויא מחילה אתן ליה שיתן ואתבעיה לדינא
אתא לקמיה דרב חסדא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מן
בעל הבית אין לו עליו אונאה א"ל רב דימי י"ש וכן אמר רבי אלעזר ישר
והא אגן תנן בשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר מאן הדיוט לאו בעל
הבית אמר ר' חסדא בצדרייתא אבל מאני תשמישתיה דיקרי עליה לא
מזבין להו אי לאו בדמי יתירי: מתני אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן
אונאה בשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר ר' יודא אומר אין אונאה
לתגר מי שהוטל עליו ידו על העליונה רצה אומר לו תן לי מעותי או תן לי
מה שאניתי: גמ' מנהני מילי דת"ר יוכי תמכרו ממכר לעמיתך אל
תנוו אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מנן תלמוד לומר או קנה
אל תנוו ואיצטרך למכתב לוקח ואיצטרך למכתב מוכר דאי כתב רחמנא
מוכר משום דקים ליה בזכינתיה אבל לוקח דלא קים ליה בזכינתיה אימא
לא אזהריה רחמנא בלא תנוו ואי כתב רחמנא לוקח משום דקא קני דאמרי
אינשי זבנית קנית אבל מוכר דאבודי קא מוכיד דאמרי אינשי זבני אובדי
אימא לא אזהריה רחמנא בלא תנוו צריכא: רבי יהודה אומר אין אונאה
לתגר: משום שהוא תגר אין לו אונאה אמר רב נחמן אמר רב בתגר ספסר
שנו מאי טעמא מידע ידע זכינתיה כמה שויה ואחולי אחיל גביה והאי
דוכנא הכי משום דאתרמיא ליה זכינתא אחריתי והשתא מיהא קא הדר
ביה רב אשי אמר מאי אין לתגר אונאה אינו בתורת אונאה שאפילו פחות
מכדי אונאה חוזר תנאי כוותיה דרב נחמן רבי יהודה אומר תגר אין לו
אונאה מפני שהוא בקי: מי שהוטל עליו ידו על העליונה וכו': מני מתניתין
לא רבי נתן ולא רבי יהודה הנשיא אי רבי נתן מתניתין קתני רצה וברייתא
לא קתני רצה אי רבי יהודה הנשיא מתניתין קתני לוקח ברייתא קתני
"מוכר (ס"מ ז"ב ר"ש) אמר רבי אלעזר אונאה זו איני יודע מי שנאה רבה
אמר לעולם רבי נתן היא ותני נמי בברייתא רצה רבא אמר לעולם ר' יהודה
הנשיא היא ומאי דשייר במתניתין קא מפרש בברייתא אמר רב אשי דיקא
נמי דקתני אחד הלוקח ואחד המוכר ומפרש ליה ללוקח שמע מונה שיוריה
שייריה למוכר שמע מונה איתמר האומר לחבירו על מנת שאין לך
עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה לימא רב דאמר כרבי מאיר
ושמואל דאמר כרבי יהודה רתניא האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי
קיים אמר לך רב אונא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא קאמר ר' יהודה התם אלא דידעה וקא מחלה
אבל

משום הכי חזרו. שהם היו מוכרין ואין נהנין בהכחשת זמן
החזרה ד' טרפון שהרי אפי' לרצון לעולם חזרים: אמאי חזרו.
לדידהו נמי מהני הרחבת זמן החזרה דאי טעו אינוו נהדרו כהו:
ורש"י. קארי משז שקורין צינדיל"ש: קרי שישא. שאל צדמניהס
ששה וזוים: משעל בנים. מכשטיין
וכלי תשמעו שלו חציצין עליו ואינו
מוכרן אלל זיוקר והוה ליה כמפרש
יודע אני שיש זו אונאה דלמרינן
לקמן אין לו עליו אונאה כך מלמתי
בשאלות דרב אחאי (פ' בהר ס'
ק"ג): כיפי. זומים: הוי מחילה.
לאחר דהוה ליה פחות משמות:
ואתעביה דניגא. כדכי שיראה לתגר:
כדרייתא. כדכי קנזום העומדים
לימכר: מתני' ר' יהודה אומר
אין אונאה לתגר. לקמיה מפרש לה:
מי שהוטל עליו. מי שנתאנה: סן
לי מעותי. אס נתאנה לוקח: גמ'
דאי רכז רחמנא מוכר. שהוא מוזכר
בזל מוטו: דקים ליה בזכינתיה. כמה
נכז בה ובמזיל הוה עושה: זכנס
קניס. אס לקחת חפץ המתקיים
שכר הוה אללך שלא הולאת המעות
ציילאה והרי הוה מתקיים לך: זבני
אובדי. מוכרת חפץ שלך הרי אתה
נכסד שיכלו המעות ציילאה: ספסר.
קונה ומוכר מיד תמיד: מידע ידע
זכינתיה כמה שויה. שהרי לא שהה
זין קנייתיה למכירתה: שאפי' פחות
מכדי אונאה חוזר. אס נתאנה דמיו
תלויין זכך ותקנו לו שיחזור: פניא
נוסוים דרב נחמן. דאפי' כדכי אונאה
אינו חוזר זו ואין מחזירין לו אונאה
מתלי טעמא מפני שהוא בקי כגון
ספסר: כדכי רבא. לידו על העליונה:
ברייתא. כדכי נמן: לא קתני רבא.
אלל על כרחו קנה ומחזיר לו
אונאה: משני קסני לוקח. היכא
דנתאנה לוקח קמני לידו על העליונה
דקתני סן לי מעותי: כרייתא.
ז' יהודה הנשיא: קסני מוכר.
היכא דנתאנה מוכר הוה לידו על
העליונה אלל אס נתאנה לטעון לא:
אונאה זו. משמתינו זו: וסני נמי
כרייתא. ז' נתן רבא. וזלוקח
ומוכר הוה דפליגי: דיקא נמי.
דמתניתין כמוכר נמי ס"ל הכי ומפרש
ללוקח ולא פירש למוכר: לימא רב
דאמר כו' מאיר. דלמך מתנה על
מה שכתוב בתורה תנאו בטל אפי'
כדכר שבממון: ר' יהודה אומר
כדכר שבממון. כגון שאר וקטות
ניתן למחילה והרי מחלה אלל עונה
שהיא כער הגוף לא יתן למחילה:
מי

מסורת הש"ס

תורה אור השלם

1 ובי המקור ממך
לעמיתך או קנה מיד
עמיתך אל חונג איש את
אחיו: ויקרא כה ד

הגהות הב"ח

(ה) גמ' א טעה אי כ"ל
ואת ו' נמחק:

גליון הש"ס

גמ' איני יודע מי שחאה
כימות דף ס ע"ב ט"ז:

לעיו רש"י

ביבדיל"ש. תורה, וצוה,
פס המשמש לחבישה.

רבינו הנגאל

מקח עד כדי שיראהו
לבקיאם ומוכר לעולם
חזרו. ומפשה הרבא
גברא דהוה נקטי ורשכי
לזבני וכו' פי ורשכי
מרגליות. והוהו דהוה
נקטי כיפי פי
סרבוטין דינס שוה. רבה
ורב חסדא שניהן שוין
כי זה ששנו בברייתא
שתת קנה ומחזיר אונאה
בלוקח מן התגר אבל
בלוקח מבעל הבית כמל
ביתו אין לו לקוח
מפני אונאה כלומר אין
יכולו הלוקח לטעון על
בעל הבית שמכר מכלי
תשמישי ולומר לו תן לי
מה שאניתי דאמרי' תן
תשמישתיה דאינשי קרי
עליה ואי לאו דהוה היכי
ליה דמי יתירי לא הוה
מזבין להו. מיהא שפינץ
מהני דהו עובדי עובדי
דורשכי ועובדי דכיפי
דירעו מקמי דלזבין להו
דאית בהו אונאה וזכינתא
ובתה הכי קפו על המוכר
לעולם קטו על המוכר
(שטענן) שטענתייהו עונה
ולא דחאום אלא מפני
שקנו מבעל הבית ולא
יכלו לומר להו דיעיתו
ומחליהו אלא אם יפרש
על שחפץ זה אינו שוה
את הדמים הללו ורצה
וקבל אין לו לחזור והוא
הדין למוכר והני מילי
כדכי שיראה לתגר או
לקרובי בלבד. והני מילי
בבעל הבית המוכר מכלי
תשמישי אבל בעל הבית המוכר דברים לסחורה יש לחן אונאה. רב יהודה אומר אין לתגר אונאה. אמר רב נחמן

עלי אונאה רב אמר ריש לו
ושמואל דאמר כרבי יהודה רתניא
קיים אמר לך רב אונא דאמרי אפי' לר'
יהודה עד כאן לא קאמר ר' יהודה התם אלא דידעה וקא מחלה
אבל

כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל וכו'. אמר רב אגא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא אמר ר'